

ČAS KLOPOV IN BOLH

Čeprav so alergične reakcije na boljše pike pri psih najpogostejše alergije, moderni veterinarji trdijo, da so zdrave živali manj privlačne za bolhe in klope – skrivnost je, tako poudarjajo, v pravilni prehrani.

William Pollak, dr.vet.med., piše, da je najbolj odporna proti bolham vitalna žival, ki izžareva zdravje in dobro psihofizično pripravljenost, taka, ki je hranjena s svežo, uravnoteženo in polnovredno hrano, ki živi v naravnem sozvočju s svojim okoljem in ni podvržena stresu. Na Floridi, kjer je naravno okolje s svojo vlago, toploto in peščeno zemljo naravnost idealno za bolhe, opažajo, da zdrave živali niso gostitelji zunanjih zajedavcev, če že, pa v najmanjši možni meri. Da pravilo drži, opažajo tudi pri pregledu divjih živali, kjer so šibkejše in bolne polne bolh, kloпов ter drugih zajedavcev, močnejše pa so okužene bistveno manj.

BOLHE

Veterinarji se strinjajo, da so novejši izdelki iz družine Advantage za zaščito psov pred bolhami, relativno varni in pomenijo velik napredek pred starejšo generacijo podobnih proizvodov, ki so učinkovali kot živčni plin (organofosfatni strupi). Seveda pa naj imajo pri izbiri proizvodov prednost naravni pristopi, poudarja Martin Zucker. V primeru, da se težava z bolhami ponavlja, je potrebno poseči po agresivnejšem sredstvu – v tem primeru naj bo to Advantage. Pri tem je potrebno upoštevati omejitve kot npr. če je žival starejša, oslABLJENA, prizadeta zaradi akutne ali kronične bolezni, kot je npr. rak – takrat takega proizvoda ne priporočajo. Tako, kot pri vsakem kemičnem sredstvu, je možna lokalna kožna reakcija (srbenje), redkeje žival izgubi apetit, bruha, znatno več pije, urinira ali ima diarejo. Seveda je takrat nujno potreben takojšen posvet z veterinarjem. Izdelki tipa Frontline in Advantage bolhe na živali ubijejo, repelenti pa jih odganjajo, da se na živali sploh ne naselijo. V tretjo skupino sodijo sredstva za sterilizacijo bolh (Program), ki sicer preprečujejo njihovo razmnoževanje, odraslih bolh pa ne uničijo.

Izbira naravnih repelentov je razmeroma velika, vendar je še vedno večina izdelkov dostopna samo v tujini. Veliko skrbnikov psov se strinja, da škodljive kemikalije in strupi ne spadajo na kožo naših najboljših prijateljev. Eden od najstarejših tradicionalnih ameriških izdelkov, ki ščitijo pred bolhami in klopi, je **Earth Animal's Internal Powder**, dodatek prehrani, sestavljen iz mešanice pivskega kvasa, česna, B vitaminov, mineralov in hranil, ki skupaj tvorijo učinkovito zaščito proti bolham, klopom, komarjem, ... Vse sestavine se uporabljajo tudi v živilski industriji, ne vsebujejo insekticidov, kemičnih konzervansov soli ali sladkorja. **Česen** je prav tako eden od učinkovitih odganjalcev bolh, znan tudi kot podpornik imunskega in srčno žilnega sistema. Dostopen je tudi na slovenskem trgu, v obliki tablet pa je enostaven za odmerjanje in psi ga radi pojedjo. Navsezadnje lahko česen skrbniki sami dopolnijo s pivskim kvasom in tako povečajo njegovo učinkovitost. Pri tem je potrebno opozoriti, da so nekateri psi na pivski kvas občutljivi: če se pes intenzivneje praska po zaužitju kvasa, je tega potrebno izločiti iz prehrane. Kot repelent deluje tudi posip **Erina-EP**, izdelan iz zelišč po tradicionalni ayurvedski recepturi; poleg tega blaži srbenje in preprečuje vnetje kot posledico parazitov, učinkuje na glivice in bakterije, deluje kot deodorant in izboljšuje higieno kože. Priporočljiv je posebej za dolgodlake pse.

Nikakor ne gre prezreti, da je potrebno tudi okolje, kjer pes biva, temeljito očistiti bolh in vseh njihovih razvojnih oblik. V ta namen se lahko uporabijo izdelki na bazi borove kisline. To je šibko topikalno protiiinfekcijsko sredstvo, ki ima fungistatične in šibke bakteristatične lastnosti. Najbrž ni potrebno posebej poudarjati, da je vzdrževanje primerne higiene kože eden od temeljnih pogojev, da se bolhe v pasjem kožuhi ne naselijo: krtačenje in česanje izboljšujeta prezračevost kožuha in prekrvavitev kože.

V kolikor pa do ugriza oziroma pika bolh, pa tudi drugih insektov pride, je proti praskanju na voljo učinkovita pomoč v obliki homeopatskih pripravkov:

- Apis mellifica CH 6 : 5 granul do 5x na dan, v kolikor gre za rdečino in oteklo mesto pika
  - Rhus tox CH 6: 5 granul do 5 x na dan, v kolikor ni znakov vnetja na mestu pika
- Olajšanje nastopi v roku največ 24 ur.

KLOPI

Skoraj vse napisano o bolhah drži tudi v primeru, ko žival ogrožajo klopi. Repelenti nedvomno učinkujejo podobno na obe vrsti zajedavcev, pri tem pa je potrebno poudariti, da so zaradi bolezni, ki jih prenašajo, klopi bistveno bolj nevarni. Klopi spadajo med največje pripadnike reda pršic. *Ixodes ricinus*, ki ga pri nas imenujemo navadni klop, je najbolj pomembna in najbolj razširjena vrsta v Evropi. Do nadmorske višine 600 m je klopov veliko, v višjih legah jih je manj. Zgornja meja, kjer jih še najdemo, je 1600 m. Klopi so zelo prilagojeni na določene geografske in druge ekološke razmere. Razširjeni so na zaraščenih, slabo kultiviranih površinah. Visoka trava z grmovjem, robovi jas in gozdna podrast so raj za širjenje teh krvososnih zajedavcev. Pri naših zemljepisnih in podnebnih razmerah so klopi aktivni od pomladi do pozne jeseni. Aktivnost klopa je odvisna od zunanje temperature. Kadar je temperatura nižja od 5 do 7 °C, klopi mirujejo. Zajedavec s čutnimi laski in kemičnim čutilom na prednjem paru nog zazna najšibkejše toplotne tokove, premike in rahel vonj. Tako odkrije primerno žrtev, na katero se prisesa. Gostitelji so najpogosteje mali gozdni sesalci in ptiči, lahko pa tudi večje živali. Preden klop začne sesati, izloči nekaj sline z mešanico snovi, ki ublažijo bolečino in preprečujejo strjevanje krvi. Klopi prenašajo med drugim povzročitelja klopnega meningitisa, borelioze in erlihioze. Takojšnja odstranitev klopa, na način, ki ne pušča v koži delov parazita, bistveno zmanjša možnost okužbe. V zadnjih letih obolenja, kot so lymška borelioza, babezioza in erlihioza, postajajo vse usodnejše za pse. Če spregledamo začetne znake bolezni, je za zdravljenje lahko že prepozno, zato je preprečevanje klopovega ugriza toliko bolj pomembno. Homeopatski pripravek Ledum CH 30 je odličen pri vbodih in pikih, še posebej pa preprečuje bolezni, ki jih prenašajo klopi. Primeren je za uporabo:

- po ugrizu, ko je klop odstranjen, 5 granul. Če je klop napolnjen s krvjo, kar pomeni, da je bil na gostitelju prisoten dlje časa, se dajanje homeopatskega pripravka podaljša še najmanj za en dan.
- kot preventiva: 5 granul vsakih pet dni med sezono klopov

Michele Yasson, dr.vet.med. (ZDA), opozarja, da je v svoji praksi zasledila precej primerov z vročino in bolečinami v sklepih pri psih po cepljenju proti boreliozi. Nekateri so dobili simptome bolezni v nekaj dneh, drugi po dveh ali več mesecih, zato so jih povezali s cepljenjem. Tako ne bo napak, če homeopatski Ledum uporabimo tudi kot preventivo ob cepljenju.

Znano je, da je izbruh lymške borelioze povezan tudi s padcem naravne odpornosti organizma, zato holistični veterinarji priporočajo še posebej v sezoni, ko so ugrizi klopov najpogostejši, skrb za imunski sistem z uporabo Echinacee, t.j. ameriškega slamnika: psi do 9 kg naj dobijo ¼ dnevne količine, ki je predpisana za človeka, psi do 22,5 kg polovico, psom nad 22,5 kg telesne teže pa damo enako količino, kot je primerna za ljudi.

Viri: <http://www.ezdravje.com>, <http://www.pesjanar.si/>, Martin Zucker: Veterinarians' Guide to Natural Remedies for Dogs; H.G.Wolf: Homoeopathic Medicine for Dogs; Denise Flaim: The Holistic Dog Book;